Sfinţirea clopotelor nou-înfiinţatei Episcopii a Maramureşului. Sighet, 15 octombrie 1939

Laurenţiu BATIN[*]

Key-words: *Cernăuți, Diocese, Maramureș, Bells, Orthodox*

1. Sfinţirea clopotelor nou-înfiinţatei Episcopii a Maramureşului. Sighet, 15 octombrie 1939

Trebuinţele sufleteşti religioase şi cele de ordin naţional ale Românilor din Maramureş au cerut de multă vreme înfiinţarea în această margine de ţară a unei episcopii ortodoxe. Sfântul nostru Sinod s-a îngrijit în repetate rânduri de această chestiune şi, după stăruinţele repetate atât ale Î. P. Patriarh Miron, cât şi ale fostului Episcop de Cluj, Nicolai Ivan, prin votul sinodal de la 23 februarie 1929, s-a hotărât înfiinţarea unei asemenea eparhii cu reşedinţa în Sighetul Marmaţiei. Din lipsă de mijloace materiale, îndeplinirea formelor legale definitive pentru activarea ei s-a amânat pentru o dată ulterioară („Foaia Oficială a Arhiepiscopiei şi Mitropoliei Bucovinei" 1937: 181).

Istoricul Nicolae Iorga, care avea o deosebită veneraţie pentru toate monumentele sfinte ale trecutului, a îndemnat factorii în drept să purceadă la înfiinţarea episcopiei, zicându-le că îşi vor asigura un plus de recunoştinţă din partea unui colţ de ţară sortit luptelor şi sfâşierilor (Grigorie 1931: 438-439).

După două sute de ani de suferinţe şi nedreptăţi, adevărul istoric şi justiţia morală a biruit. Înmulţindu-se numărul de parohii ortodoxe pe teritoriul Maramureşului, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în baza Canonului 34 Apostolic, a hotărât să se reînfiinţeze Episcopia Ortodoxă Română a Maramureşului în anul 1937, ca sufragană a Mitropoliei Bucovinei, pe seama nevoilor duhovniceşti şi naţionale ale românilor ortodocşi din această parte a ţării. Prin jurnalul Consiliului de Miniştri nr. 1874 din 14 iulie 1937, publicat în „Monitorul Oficial", nr. 167, din 23 iulie 1937, s-a reînfiinţat vechea Episcopie a Maramureşului, în ziua de 1 iulie 1937, iar reşedinţa ei a fost fixată la Sighet. Majestatea Sa Regele Carol al II-lea a sancţionat acel jurnal prin Înaltul Decret Regal nr. 2971 din 21 august 1937, care s-a publicat în „Monitorul Oficial" nr. 194 din 24 august 1937 (Popa 1938: 371; vezi şi „Foaia Oficială a Arhiepiscopiei şi Mitropoliei Bucovinei" 1937: 189).

Această Episcopie a Maramureşului avea jurisdicţie asupra mănăstirilor şi parohiilor întregului popor ortodox român rânduit în protopopiatele Sighet, Baia

[*] Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord Baia Mare, România.

„Philologica Jassyensia", An X, Nr. 1 (19), 2014, Supliment, p. 681–692.

BDD-A8112 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:07 UTC)

Mare, Cetatea de Piatră şi Satu Mare, în baza principiului autonomiei conform căruia Biserica îşi reglementează, conduce şi administrează independent, prin propriile organe problemele bisericeşti, dogmatice şi de cult, fiind într-un raport legiferat faţă de Stat (Dură 1982: 451-470).

De la înfiinţarea noii Episcopii Ortodoxe a Maramureşului a trecut mai bine de un an până la alegerea unui ierarh în scaunul vacant de episcop („Renaşterea", anul XVI, Cluj, 27 februarie 1938, nr. 9: 5). Acest lucru s-a întâmplat la data de 1 noiembrie 1938, când, odată cu alegerea noului episcop, s-a reluat şirul episcopilor Maramureşului, după o pauză de aproape 200 de ani.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe, cercetând această alegere în şedinţa sa de la 2 noiembrie 1938 şi găsind că este făcută potrivit legilor ţării, a aprobat-o, iar M.S. Carol al II-lea, prin Înaltul Decret Regal nr. 3913 din 10 noiembrie 1938, a confirmat-o, dând Preasfinţitului Episcop dr. Vasile Stan tradiţionala învestitură în ziua de 16 decembrie 1938, de faţă fiind toţi înalţii demnitari şi căpetenii ale ţării, clerici, *ostaşi* şi mireni[1].

Clopotniţa în timpul construcţiei. În vârful construcţiei poate fi observat „struţul maramureşean".

Înscăunarea s-a făcut în ziua de 29 decembrie 1938, în prezenţa înaltelor autorităţi (generalul Hanzu, rezident regal al ţinutului Someş, prof. univ. dr. O. Ghibu, S. Bornemisa, primarul Clujului, colonel S. Coman, prefectul judeţului Satu-Mare,

[1] Vezi Arhiva Episcopiei Ortodoxe a Maramureşului şi Sătmarului, dosarul „Maramureş – Alegerea episcopului Vasile Stan", documentul nr. 4148 din 30 decembrie 1938, adresa mitropolitului Visarion.

BDD-A8112 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:07 UTC)

N. Brătulescu, directorul Monumentelor istorice etc.) şi a delegaţilor poporului din cuprinsul întregii episcopii. După Sfânta Liturghie, P. S. Episcop Nicolae Colan, Ministrul Cultelor şi Artelor, a citit Decretul Regal privitor la alegerea, confirmarea şi învestirea noului Episcop.

P. S. Dr. Episcop Vasile Stan, aşezat în Maramureş cu o misiune naţională dintre cele mai importante, a început munca apostolică din cea dintâi zi şi, în ciuda greutăţilor imense pe care le-a întâlnit la fiecare pas, a fixat jaloane durabile pentru viaţa nouă a eparhiei sale.

După organizarea centrului episcopal, a protopopiatelor şi a parohiilor în spiritul tradiţiilor ardelene, urmate de o serie de noi lăcaşuri de cult bisericesc, ridicate cu jertfa însemnată a credincioşilor, neobositul ierarh a pregătit o sărbătoare mai largă, prefaţa unei opere monumentale ce va împodobi prin crucile ei de aur profilate pe bolta cerului albastru oraşul de reşedinţă episcopală românească.

Au început pregătirile în vederea construirii clopotniţei din lemn, în stil maramureşean, pe un fundament din piatră, frumos realizat, sub forma unui trunchi de piramidă. Într-o scrisoare pe care Episcopul Dr. Vasile Stan a trimis-o în data de 4 octombrie 1939 familiei sale de la Sibiu, acesta a menţionat următoarele:

> Clopotniţa e gata, clopotele sunt aşezate la locul lor şi în 15 crt. va fi sfinţirea. Aici vă trimit o fotografie din vremea când era aproape gata. În timpul din urmă, la instalarea clopotelor a mai urmat o mică modificare, a trebuit înălţată încă cu mai bine de 1 m. ca să nu se lovească clopotul cel mare cu capul de grinzi. Sunt deplin mulţumit cum au reuşit clopotele, dau perfect acordul Do Diez major şi sunt de o sonoritate plăcută, încât cine le aude trebuie să rămână mulţumit. Asemenea lume e încântată şi de stilul clopotniţei. Am mai îngrădit şi parcul de la clopotniţă până la reşedinţa cu zid de piatră, în stilul reşedinţei, astfel că, acum reşedinţa cu parcul şi clopotniţa formează un bloc[2].

La 28 septembrie 1939, episcopul Vasile Stan a trimis parohiilor ortodoxe de pe întreg cuprinsul eparhiei circulara cu nr. 2604, cu următorul conţinut:

> Cu multă bucurie încunoştinţăm iubita noastră preoţie că Episcopia Ortodoxă a Maramureşului nu va mai fi mută. Cu ajutorul dumnezeiesc şi omenesc am putut turna clopotele viitoarei Catedrale Episcopale şi le-am aşezat într-o clopotniţă provizorie, însă potrivită cu menirea lor. Astfel, de aici înainte, după o amuţire de peste 200 de ani, vom chema din nou la dreapta credinţă pe cei ce s-au îndepărtat de ea şi s-au rătăcit. Pe data de 15 octombrie 1939, duminica după Cuvioasa Paraschiva, am hotărât deci să facem un mare praznic ortodox, fiind invitate *personalităţile militare, civile şi bisericeşti*; dispunem ca preoţimea noastră să se prezinte în modul cel mai onorabil. Preoţii cei din depărtare, după putinţă, vor veni cu delegaţii parohiei, trebuind să fie prezenţi la capela din reşedinţa noastră cel mai târziu duminica 15 octombrie ora 9.00. Preoţii din comunele mai apropiate: Valea Hotarului, Sarasău, Remeţi, Virişmort, Rona, Valea Porcului, Cornești şi Fereşti vor veni cu credincioşii în prosesie[3].

[2] Scrisoare inedită, trimisă de P.S. Sa Episcop Dr. Vasile Stan familiei sale din Sibiu, la 4 octombrie 1939. Scrisoarea ne-a fost oferită de către doamna Corina Şerban din Cluj, nepoată bună a Preasfinţitului Episcop Vasile Stan.

[3] Arhiva parohiei Vişeul de Sus, dosar nr. 1939, Circulară către toate oficiile protopopeşti şi parohiale din Maramureş.

BDD-A8112 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:07 UTC)

Ca urmare a acestei circulare şi a propagării evenimentului în rândul populaţiei româneşti, în duminica din 15 octombrie 1939, oraşul Sighet şi judeţul Maramureş au trăit o zi de mare sărbătoare creştinească.

Clopotele Episcopiei Ortodoxe a Maramureşului au sunat din nou cu ocazia sfinţirii lor, după „o amuţire de 200 de ani". Solemnitatea sfinţirii acestor clopote a avut loc în cadrul unei impresionante manifestaţii româneşti şi creştineşti la care au participat *toţi militarii din Garnizoana Sighet în frunte cu comandantul lor, colonelul Leonard Mociulschi*, şi oficialităţile cele mai importante.

Invitaţia consiliului eparhial a fost transmisă tuturor corpurilor militare din garnizoană de către colonelul Mociulschi, prin adresa nr. 1596 din 11 octombrie 1939, care a avut următorul cuprins:

> Cu onoare vă aducem la cunoştinţă că în ziua de Duminică, 15 octombrie a.c., va avea loc sfinţirea clopotelor la Sfânta Episcopie Ortodoxă. Domnii ofiţeri împreună cu stimatele familii, cât şi subofiţerii cu familiile lor sunt invitaţi a lua parte la sfinţire, la Recepţie şi la Dineu. Participarea militarilor este obligatorie. *Te Deum*-ul se plăteşte[4].

Această circulară a fost reluată în ziua următoare şi de către comandantul Pieţei Sighet, maiorul Beleca Gheorghe.

Slujba religioasă a fost săvârşită de P.S. Sa Vasile Stan al Maramureşului, de P.S. Sa Nicolae al Oradei şi de P.S. Sa Eugeniu Laiu Suceveanul, vicarul mitropoliei Bucovinei („Biserica şi Şcoala", anul LXIII, Arad, 22 octombrie, 1939, nr. 43: 366), precum şi de un sobor de peste 20 de preoţi.

După săvârşirea slujbei a avut loc o procesiune religioasă de la capela episcopală până la clopotniţa în care au fost instalate cele patru clopote. De o parte şi de alta a drumului, din loc în loc, *străjuiau militarii Garnizoanei, vânători de munte şi grăniceri, precum şi premilitari*, acoperind întregul traseu. Aici, după ceremonia religioasă a sfinţirii clopotelor ţinută în prezenţa a peste 2.000 de credincioşi veniţi din întregul judeţu („Foaia Oficială a Mitropoliei Bucovinei", anul LXXI, Cernăuţi, 1 noiembrie 1939, nr. 11: 222), P.S. Sa Episcopul Vasile Stan a rostit o însufleţită cuvântare, din care reţinem următoarele:

> Cel dintâi cuvânt al nostru la acest praznic al credinţei este o caldă rugăciune ce se înalţă la tronul Împăratului Ceresc, Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Ţie, Doamne, ne plecăm cu adâncă smerenie şi-Ţi mulţumim, pentru că Ţi-a bineplăcut să fii slăvit iarăşi în sunetul clopotelor dreptei credinţe, aici, unde acest glas de chemare la Tine mai bine de 200 ani n-a mai răsunat în urechile noastre.
>
> Bunătatea Ta, Doamne, s-a întors cu milostivire după lungi şi grele încercări spre Biserica Ta, crescută în acest binecuvântat pământ, odată cu fiinţa neamului românesc şi i-ai dat glas de aramă răsunătoare peste aceste plaiuri unde voievozii români, cu frica Ta în suflet şi cu dreapta Ta credinţă în inimă au stăpânit odinioară şi au povăţuit ramura maramureşeană a neamului nostru, după îndreptările Legii româneşti.
>
> Tu, Doamne, ştii că cei rămaşi în moşia lor maramureşeană, hărţuiţi şi loviţi întregi de duşmanii neamului şi credinţei noastre, drept măritoare, înainte cu vreo 200

[4] Arhivele Militare Române, dosar nr. 147/1939, adresa nr. 1596 din 11 octombrie 1939, Invitaţie la sfinţirea clopotelor, f. 128.

BDD-A8112 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:07 UTC)

de ani prin urgia unei stăpâniri asupritoare, au fost despuiaţi de floarea cea mai dragă a sufletului lor românesc şi, constrânşi prin forţă, nu convinşi prin scripturi, au fost siliţi să îmbrace o haină a credinţei nepotrivită pentru sufletul românesc şi nepotrivită rămasă până astăzi.

Dar Tu, Doamne, ai întors crezul vremii şi ai făcut ca Lumina Legii tale să se aprindă şi să strălucească iarăşi, unde se părea strânsă pe vecie, şi glas de clopote drept măritoare să cheme din nou la dreapta credinţă mântuitoare pe toţi cei care s-au îndepărtat de la ea.

Glasul de chemare al acestor clopote va fi înainte de toate glasul nemărginitei iubiri creştineşti ce fără încetare va striga în urechile celor ce-l vor să asculte îndemnul la mântuire prin Domnul nostru Iisus Hristos.

Glasul lor va vesti pacea şi buna învoire dintre oameni, libertate pe pământul nostru din cer deodată cu întruparea voii lui Dumnezeu. Va vesti pacea fericitoare a lumii care nu s-a întrupat încă deplin în sufletul oamenilor şi popoarelor, dar pentru a cărei domnie în lume biserica creştină înalţă necontenită rugăciuni. Glasul acestor clopote, aci la apa Tisei, pentru fiii neamului românesc, va fi un puternic glas de chemare la desăvârşita unitate sufletească prin dreapta credinţă.

Vor mai spune aceste clopote celor ce vor căuta să le priceapă taina, că gândul şi simţirea noastră românească n-au ce căuta peste hotare, ca să cerşească împăcare şi alinare şi milostivire cerească şi fericire pământească.

Cu glasul lor metalic vor spune pe întinsul pământului până în înaltul cerului că aceste fericitoare bunuri sufleteşti vor fi dobândite cu mai mare uşurinţă, cu siguranţă şi cu îndestulare între graniţele scumpei noastre patrii.

Pentru că nu-mi pot închipui că ar putea să existe român normal cu firea care să nu simtă ca o binecuvântare de la Dumnezeu că poate trăi cu fraţii săi de-un sânge, laolaltă, în tihna păcii şi în zăgazul clipelor de fericire sub înţeleapta oblăduire a slăvitului nostru Rege, sub binecuvântarea venerabilului Patriarh al ţării şi sub treaza pază a bravei noastre Armate.

Aici, între graniţele noastre etnice, pulsează vigoarea sufletului românesc ce ne înfrăţeşte pe toţi cu glia strămoşească şi cu legea strămoşească, floarea ei dumnezeiască înveşnicindu-ne fiinţa.

În sfârşit, glasul acestor clopote astăzi mai este şi glasul recunoştinţei către Mitiţă Constantinescu care prin creştineasca sa dărnicie le-a înlesnit zămislirea („Foaia Oficială a Mitropoliei Bucovinei”, anul LXXI, Cernăuţi, 1 noiembrie 1939, nr. 11: 222-223).

Cei trei ierarhi au rostit cuvântul lor de învăţătură din clopotniţă

BDD-A8112 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:07 UTC)

Cele patru clopote au fost închinate, simbolic, astfel:

• întâiul clopot (Do diez, 1.800 kg, diametru 152 cm) a fost închinat *Majestăţii Sale Regele Carol al II-lea*. Pe el a fost inscripţionat următorul text : „Întăreşte, Dumnezeule, pe Prea înălţatul nostru Rege Carol II şi sfânta credinţă a drept credincioşilor creştini în vecii vecilor!”. Mai jos există o continuare a inscripţiei: „Cu noi este Dumnezeu, înţelegeţi neamuri şi vă plecaţi!”;

• al doilea clopot (Fa, 900 kg, diametru 121 cm) a fost închinat donatorului său, guvernatorului *Mitiţă Constantinescu*, şi a avut inscripţionat următorul text: „Bine primită să fie, Doamne, înaintea Ta, ca o tămâie bine mirositoare, jertfa Băncii Naţionale a României şi a milostivului ei guvernator Mitiţă Constantinescu pentru clopotele Catedralei Ortodoxe din Sighet!”;

• al treilea clopot (Sol diez, 530 kg, diametru 102 cm) a fost închinat *Mitropolitului Visarion* şi inscripţionat cu următorul text: „Adu-Ţi aminte, Doamne, de Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Visarion al Bucovinei, smeritul jertfitor pentru reînfiinţarea Episcopiei ortodoxe a Maramureşului!”. Mai jos a mai fost scris: „Vesti-voiu adevărul Tău, Dumnezeule, din neam în neam!”;

BDD-A8112 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:07 UTC)

Inscripţia de pe clopotul închinat Mitropolitului Visarion

• al patrulea clopot (Do diez, 230 kg, diametru 76 cm) a fost închinat *Episcopului Vasile Stan al Maramureşului* şi inscripţionat cu următorul text: „Turnatu-s-au clopotele catedralei episcopale din Sighet, în al nouălea an de domnie al Majestăţii Sale Regele Carol II al României şi în anul I de păstorire a P.S. Sale Vasile Stan, primul episcop al reînfiinţatei Episcopii Ortodoxe a Maramureşului, anul Mântuirii 1939!”. Mai jos apare şi următoarea inscripţie: „Doamne, mântuieşte pe cei bine credincioşi!” (*Ibidem*: 222).

BDD-A8112 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:07 UTC)

Cele patru clopote ale Episcopiei Maramureşului înainte de a fi instalate

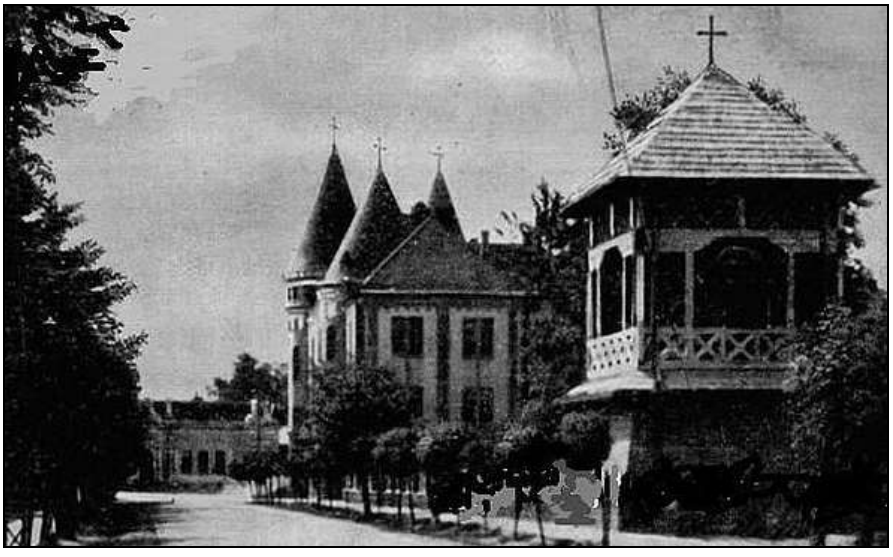
La această înălţătoare manifestare de ortodoxie şi românism au fost prezenţi, alături de ierarhi şi prea cucernici părinţi, şi autorităţi militare şi civile, după cum urmează: P.C.S. Dr. Oreste Tarangul, consilier eparhial la Cernăuţi, P.C. Părinţi Alexiu Latiş şi Ioan Ruşdea, consilieri ai Eparhiei Maramureşului, dl Gheorghe Arghiropol, directorul Cancelariei Mitropolitane din Cernăuţi, P.C. Protopop Borza, cu soţia, P.C.S. Arhimandritul Sturza, *generalul Georgescu Pion, colonelul Leonard Mociulschi, locotenent-colonel Gustav C.G.N. Cluj, colonel Busnea, inspector A. Popa, comandantul „Străjii Ţării Clujului", maiorul Alexandru Varo, comandantul Legiunii de Jandarmi Sighet* (în numele comandantului Sidorovici Teofil, Alexandru Lucescu, fost prefect al Maramureşului, ajuns consilier la Înalta Curte de Casaţie Bucureşti), Lidia Busnea, preşedinta Societăţii „Altarul" din Satu Mare, directorul Văcărescu de la Banca Naţională din Satu Mare, viceprimarul Sighetul dl Bathori, precum şi o mulţime de preoţi, intelectuali şi credincioşi din Sighet şi împrejurimi (*Ibidem*: 223).

Procesiunea care s-a îndreptat spre capela episcopală avându-i în frunte pe P.S. Sa Vasile Stan, P.S. Sa Nicolae şi P.S. Sa Eugeniu Laiu Suceveanul. În fundal, în partea stângă se află colonelul Mociulschi.

BDD-A8112 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:07 UTC)

Sunetul acestor clopote reproducea întocmai melodia troparului „Mântuieşte, Doamne, poporul tău şi binecuvântează moştenirea ta”.

Palatul episcopal şi clopotniţa. Imagine dinspre gară, 1939.

După încheierea solemnităţii sfinţirii clopotelor, preasfinţii ierarhi, urmând procesiunea de icoane şi prapori, s-au îndreptat către reşedinţa episcopală, petrecuţi pe tot parcursul de alaiul credincioşilor.

Clopotele din Maramureş, care s-au sfinţit pentru Catedrala Episcopală, în acea zi de mare manifestare românească, au chemat pe toţi maramureşenii la singurul altar al neamului românesc din toate timpurile, acela care prin harul cerurilor i-a păzit legea şi viaţa într-o unitate biruitoare.

După terminarea slujbei de sfinţire a clopotelor, înalţii prelaţi au fost conduşi în cântece patriotice şi religioase de către militari şi procesiunea credincioşilor veniţi din întreg judeţul, până la reşedinţa episcopală.

La ora 14.00 a avut loc la Cercul Militar din Sighet un banchet (agapă creştinească) la care au participat peste 200 de invitaţi. În timpul agapei, au toastat P.S. Episcop Nicolae al Oradiei pentru M.S. Regele Carol al II-lea, exprimând bucuria de a şti România condusă de

> Un rege tânăr, un Rege viteaz. Să-i închinăm toată credinţa noastră, tot devotamentul şi toată hotărârea noastră până la jertfa supremă, promiţându-i că vom face totul pentru înălţarea Patriei („Foaia Oficială a Mitropoliei Bucovinei”, anul LXXI, Cernăuţi, 1 noiembrie 1939, nr. 11: 224).

P.S. Episcop Eugen Suceveanul, în numele Mitropoliei Bucovinei şi-a exprimat admiraţia faţă de această înălţătoare manifestare ortodoxă şi românească desfăşurată în nordul îndepărtat al României. De asemenea, a relevat meritele deosebite pe care P.S. Episcop Vasile Stan le-avut pentru ridicarea vieţii ortodoxe şi române în Maramureş. Din partea Armatei au vorbit generalul Georgescu Pion, şi colonelul Leonard Mociulschi, comandantul Garnizoanei Sighet. Au mai luat

BDD-A8112 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:07 UTC)

cuvântul prim-pretorul Borodi, în numele Prefecturii Judeţului Maramureş, şi Alexandru Lucescu care a relevat însemnătatea actului bisericesc ce a prilejuit această solemnitate.

După masă s-au organizat mai multe reprezentaţii cinematografice populare, cu filme de propagandă naţională în sala cea mare a Primăriei, reprezentaţii la care au luat parte peste 5.000 de persoane („Renaşterea", anul XVII, Cluj, 29 octombrie 1939, nr. 44: 2-3)[5].

După Dictatul de la Viena, şi mai ales după ce armata maghiară a ocupat Sighetul (*cf*. Fătu, Muşat 1985), generalul Iosif Rady, comandantul armatei maghiare, devenit şi comandantul garnizoanei, a intrat cu trupele în Palatul Episcopal, transformându-l în cazarmă. Apoi, cu mitralierele şi cu tunurile a doborât crucile de pe turle, *clopotele le-au demontat şi împărţit bisericilor catolice*, afirmând printre altele că „Biserica Ortodoxă va fi desfiinţată şi ortodoxia nu va mai exista în Maramureş, că nu avem credincioşi".

Cele patru clopote instalate lângă Palatul episcopal din Sighet au fost împărţite maghiarilor de peste Tisa[6]. Clopotul gigantic, donat de regele Carol al II-lea pentru viitoarea Catedrală Episcopală, a fost dat parohiei rutene greco-catolice din Rona de Sus, unde se află şi azi[7], iar clopotul închinat Mitropolitului Visarion Puiu a fost donat Bisericii din Remeţi, judeţul Maramureş.

În cercetările noastre am descoperit cele două clopote menţionate mai sus în cele două localităţi de pe teritoriul judeţului Maramureş. Apoi, ne-am deplasat în localitatea Bocicoiu Mare, din dreapta Tisei, Ucraina, unde am luat legătura cu parohii celor patru biserici existente în această localitate şi am vizitat clopotniţele tuturor în speranţa regăsirii clopotelor Episcopiei. Din afirmaţiile părintelui Nicolai Kopeci, paroh al bisericii greco-catolice din localitatea Velykyi Bychkiv (Bocicoiu Mare), Ucraina, a rezultat faptul că clopotele româneşti au fost donate acestei biserici în 1940. După 21 de ani, mai exact în 1961, biserica greco-catolică a fost transformată în şcoală, iar clopotele ei au fost distruse pentru că aveau inscripţii româneşti[8]. Ne exprimăm speranţa ca într-o bună zi glasul celor patru clopote sau al celor care mai pot fi găsite în zilele noastre să fie auzit în toate satele Maramureşului istoric, inclusiv în cele din dreapta Tisei. Ar fi, într-adevăr, un moment de adevărată manifestare românească reînviată pe chipurile bunicilor care îşi plimbă în zilele noastre nepoţeii de mână, vorbindu-le despre locuri şi fapte numai de ei ştiute.

[5] A se vedea şi „Renaşterea", anul XVII, Cluj, 15 octombrie 1939, nr. 42: 1.

[6] Un clopot a fost dat de unguri bisericii rutene greco-catolice din Bocicoiul Mare, dincolo de graniţa Tisei. Al treilea clopot a fost dat parohiei rutene greco-catolice din Remeţi, Maramureş.

[7] Arhiva Episcopiei Ortodoxe a Maramureşului, documentul nr. 251/1941, Raportul Arhimandritului Gherasim Agapie, scris în data de 17 ianuarie 1941 în palatul episcopal din Sighet. A se vedea şi Arhivele Naţionale Istorice Centrale (ANIC), fond Preşedinţia Consiliului de Miniştri, dosar 118/ 1941, f. 67, Raport despre suferinţele Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului în urma arbitrajului de la Viena. Acest raport se găseşte şi la M.A.E., fond Transilvania, vol. 198/1940-1944, f. 327-365.

[8] Părintele Nicolai ne-a prezentat o bucată dintr-un clopot spart, pe care o mai păstrează în actuala biserică.

BDD-A8112 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:07 UTC)

Bibliografie

A. Volume şi publicaţii

Coman 2000: Gheorghe Coman, *Pe urmele eroilor de la Moisei*, Cluj-Napoca, Limes.

Dură 1982: Nicolae V. Dură, *Biserica creştină în primele patru secole. Organizarea şi bazele ei canonice*, „Ortodoxia", XXXIV, nr. 3.

Fătu, Muşat 1985: Mihai Fătu, Mircea Muşat, *Teroarea horthysto-fascistă în nord-vestul României (septembrie 1940-octombrie 1944)*, Bucureşti, Editura Politică.

Lehre 1991: Milton G. Lehre, *Ardealul pământ românesc. Problema Ardealului văzută de un american*, Bucureşti, Vatra Românească.

Manea, Teodorescu 1994: Mihai Manea, Bogdan Teodorescu, *Istoria Românilor. Manual pentru clasa a XII-a*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.

Marcu 1931: Grigorie Marcu, *În jurul înfiinţării Episcopiei a Maramureşului*, „Revista Teologică", anul XXI, noiembrie-decembrie 1931, nr. 11-12.

Popa 1938: Aurel Popa, *Mişcarea literară*, „Revista Teologică", anul XXVIII, iulie-august.

„Biserica şi Şcoala", anul LXIII, Arad, 22 octombrie, 1939, nr. 43.

„Foaia Oficială a Arhiepiscopiei şi Mitropoliei Bucovinei", anul LXXI, Cernăuţi, 1 noiembrie 1939, nr. 11; anul LXIX, Cernăuţi, 2 august 1937, nr. 12.

„Renaşterea", anul XVI, Cluj, 27 februarie 1938, nr. 9; anul XVII, Cluj, 15 octombrie 1939, nr. 42; anul XVII, Cluj, 29 octombrie 1939, nr. 44.

B. Documente de arhivă

Arhiva Episcopiei Ortodoxe a Maramureşului şi Sătmarului, dosarul „Maramureş – Alegerea episcopului Vasile Stan", documentul nr. 4148/30 decembrie 1938, Adresa mitropolitului Visarion.

Arhiva Episcopiei Ortodoxe a Maramureşului, documentul nr. 251/1941, Raportul arhimandritului Gherasim Agapie, scris în data de 17 ianuarie 1941 în palatul episcopal din Sighet.

Arhiva Parohiei Vişeul de Sus, dosar nr. 1939, Circulară către toate oficiile protopopeşti şi parohiale din Maramureş.

Arhivele Militare Române, dosar nr. 147/1939, Adresa nr. 1596 din 11 octombrie 1939, Invitaţie la sfinţirea clopotelor.

Arhivele Militare Române, dosar nr. 118/1941, fond Preşedinţia Consiliului de Miniştri, Raport despre suferinţele Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului în urma arbitrajului de la Viena.

Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, fond Transilvania, vol. 198/1940-1944.

C. Documente inedite furnizate de doamnele Corina Şerban şi Carmen-Monica Borda, nepoatele Preasfinţitului Episcop Dr. Vasile Stan

Scrisoare trimisă de P.S. Sa Episcop Dr. Vasile Stan familiei sale din Sibiu, la 4 octombrie 1939.

The Sanctification of the Bells of the Newly-Founded Diocese of Maramureș. Sighet, 15th October 1939

The religious spiritual and national needs of the Romanians in Maramureș have claimed for a long time the foundation of an Orthodox Diocese in this part of the country.

BDD-A8112 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:07 UTC)

The old Diocese of Maramureș was reestablished on 1st July 1937, subordinated to the Metropolitan Church of Bukovina and its residency was established in Sighetu Marmației. Since the foundation of the new Orthodox Diocese of Maramureș, it passed over a year until a new hierarch was chosen for the vacant position of bishop. This happened on the 1st of November 1938, when, once the new bishop had been appointed, i.e. His Holiness dr. Vasile Stan, the sequence of the bishops of Maramureș had resumed, after an interruption of almost 200 years. On the 15th of October 1939, on a Sunday after the Pious Paraschiva Holiday, it was decided that a big Orthodox feast should be organized for the sanctification of the four bells of the newly-founded diocese, where military, civil and clerical representatives were invited. The religious service was performed by His Holiness Vasile Stan of Maramureș, His Holiness Nicolae of Oradea and His Holiness Eugeniu Laiu Suceveanul, the vicar of the Metropolitan Church of Bukovina together with a synod of 20 priests.

BDD-A8112 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:07 UTC)